Приложения

№ 1: Репресивни закони, издадени преди 9 септември 1944 г.

Закон за истребление на разбойничеството – 1887 г.

Чл. 1. В околиите, дето се появяват разбойници, ако полицейската стража е недостатъчна за истреблението им, Министърът на Вътрешните Дела, по представление на надлежния окръжен управител разрешава да се образуват особни потери.

Чл. 2. За да се приеме някой за потераджия освен условията, които се изискват за полицейски стражар, трябва: 1) да е запознат добре с местността дето върлуват разбойници и 2) да е препоръчан от общинското управление за честен и неустрашим. Потераджиите се зачисляват и уволняват от окр. Управител по представление от надлежния окол. Началник.

Чл. 3. На потераджиите за всичко време, през което служат, се плаща от държавата в месец по 65 лева на пешите, и 90 лева на конните. Оръжие и форменни дрехи им се дават тоже от държавата.

Чл. 4. Потерите се намират под командата на околийския началник, или определените от него стражаре. В случай на нужда потерята може да поиска помощ от най-близките общински власти, а така също и да минува в друга околия. Общинските власти са длъжни да дават поисканата от потерата помощ незабавно и не по-малко от 10 души на всеки 100 къщи. За въоръжение на назначените от общинските власти за помощ на потерите лица своевременно се отпущат по распореждането и усмотрението на Министра на Вътрешните Дела нуждното число пушки и патрони от правителствените складове.

Чл. 5. В околии, на които началниците нямат помощници, Министърът на Вътрешните Дела, по представление на окръжния управител, назначава по един приет аз *(аз е служебно лице, посредник между съдиите, полицейската стража и*

самите арестанти в процесите и разследвания) специално по преследване разбойниците. Разноските по съдържанието на така назначените пристави се покриват от кредитът за полицейската стража.

Чл. 6. Потерите нямат право да земат от населението нищо безплатно, обаче ползуват се с правата предвидени в чл. 29 от „устава за полицейската стража".

Чл. 7. Всеки потераджия се снабдява от околийския началник със свидетелство, с което удостоверява личността и длъжността му.

Чл. 8. Ако някой потераджия осакатее или умре при испълнение на служебните си обязаности, нему или на семейството му се дава инвалидна пенсия, съгласно със закона за инвалидното съдържание от 25 ноември 1880 г.

Забележка: Ако при испълнение на служебни обязаности се повреди или убие коня на потераджията, стойността му се плаща от държавното съкровище.

Чл. 9. Всеки потераджия, който убие или улови жив някой разбойник, получава според важността на разбойника и степента на подвига от 50 до 500 лева награда, която се отпуща с приказ от Министра на Вътрешните Дела.

Чл. 10. Чиновниците от полицията, а така също и потерите, за които се докаже, че с немарливостта си или с неземание своевременното нуждните мерки, дали са възможност на разбойниците да избягат и да се крият, отчисляват се и се дават под съд за наказание със затвор от 6 месеца до 3 години.

Чл. 11. Ако някое село, махла, или колиба укрива разбойници, или отказва своевременното даване на предвидената в чл. 4 от настоящия закон помощ, подлага се на екзекуция по решение от Министерския Съвет. Постановлението на съвета трябва да бъде мотивирано и да се обнародва в „Държавен Вестник". В него се определя, в какво ще състои и колко денье ще трае екзекуцията.

Чл. 12. Министрът на Вътрешните Дела може да забрани прибиваването на овчари, бичкиджии и други хора в гористите места, дето вързуват разбойници, а също и да преселява в селата ония колибари, които се подозряват в укриване разбойници, както и съмнителните роднини на последните. Той може да забрани на подозреваемите в разбойничество приселници да се заселяват в пограничните околии и да заселява във вътрешността на държавата преселенците, чието прибиване по границата е вредно за обществената безопасност.

Чл. 13. Разбойниците, укривателите и съучастниците им, както и всички лица, които с оръжие в ръка би си позволили да произвеждат или би произвели бунт срещу държавата се съдят от полевите-военни съдилища.

Чл. 14. Временните мерки за прекращение разбойничеството от 29 септември 1883 год. Се отменяват.

Горния закон се вотира и прие в настоящата му форма от V-то обикновено Народно събрание в XXVII му заседание от 1 декември 1887 год.

ДВ, № 146, 24 дек. 1887.

Закон за изтребление на разбойниците – 1922 г.

Утвърденъ съ Указъ № 721 отъ 7.12.1922 г., обн., ДВ, бр. 205 от 12.12.1922 г.

Чл. 1. Разбойникъ се счита онзи, който по навикъ или занаятъ самъ или съ други лица извършва грабежъ, насилие или убийство съ цель за ограбване.

Чл. 2. Изтреблението на разбойниците въ околията, дето са се появили, се възлага на полицията, жандармерията и войската. Ако тая сила е недостатъчна за изтребление на разбойниците, околийскиятъ началникъ може да образува потери, съ които да ги преследва. Въ всяко населено място където се забележатъ разбойници, кмета веднага назначава потера за преследването имъ и донася на околийския началникъ.

Чл. 3. За началници на потерите ще се назначаватъ лица, каквито околийския началникъ намери за добре.

Чл. 4. На отличилите се при преследването потераджии се дава възнаграждение отъ общия кредитъ, който се отпуска за изтребление разбойничеството. Размера на възнаграждението ще се определи и дава отъ Министра на вътрешните работи.

Чл. 5. Потераджия, който убие или залови разбойникъ, получава награда отъ 5 до 20 хиляди лева. Ако ли потераджията или длъжностното лице, което ги преследва бъде убито, семейството му получава до 50,000 лв. обезщетение и инвалидна пенсия. Ако ли само осакатее, то получава награда до 20,000 лв. и инвалидна пенсия. Лекуването на всички ранени и заболели по преследване на разбойниците е безплатно.

Наградите се отпускатъ съ заповедь отъ Министра на вътрешните работи.

Чл. 6. Околийскиятъ началникъ или началника на потерата се разпорежда до общинската власть за храненето на потерите отъ самото местно население, дето това е най удобно за потерата. То е длъжно да имъ дава и квартири когато това се намери за нуждно.

Чл. 7. Ако някое лице, посочено отъ общинската власть за членъ въ потера, искана отъ околийския началникъ умишлено откаже да участвува въ нея или като участникъ въ нея скрие или избегне да изпълни дълга си, като откаже да изпълни заповедите давани му отъ началника, наказва се съ тъмниченъ затворъ до 1 година. Съ същото наказание се наказватъ и ония административни и общински власти, които умишлено не изпълнятъ постановленията на настоящия законъ.

Чл. 8. Министерството на вътрешните работи може да назначи, колкото намери за нуждно, специални лица агенти за преследване разбойниците, които агенти могатъ да бъдатъ изпращани въ разпореждане на околийските началници въ борбата имъ съ разбойниците. Тяхната заплата ще бъде определена по щатъ изработенъ отъ Министра на вътрешните работи, одобренъ отъ Министерския съветъ.

Чл. 9. Така образуваните потери и назначени агенти, заедно съ другата въоръжена сила, преследватъ разбойниците. Като общъ началникъ на тая сила въ окръга е окръжния управитель, а въ околията – околийския началникъ.

Чл. 10. За разбойници се обявяватъ и ония лица, за които полицията, възъ основа на събрани доказателства донася на надлежния областенъ съдъ, че те са извършили разбойничества.

Съдътъ на другия день следъ получаване полицейското донесение, прави публикация въ най-близкия местенъ вестникъ и съобщения до всички общини на околията, където е местожителството на подозряното лице или където е станало известно като разбойникъ, и ако въ двадесеть-дневенъ срокъ никой отъ роднините или познатите на това лице не установятъ къде се намира, съда го обявява за разбойникъ и обнародва това въ „Държавенъ вестникъ".

Чл. 11. Заловените разбойници се съдятъ отъ областния съдъ въ околийския центъръ, въ района на който са заловени, въ 7-дневенъ срокъ отъ залавянето имъ по закона за углавното съдопроизводство (чл. чл. 649–656).

Съдътъ веднага съ пристигането си взема всички мерки и разпоредби да гарантира бързото разглеждане на делото.

Забележка: Всички власти са длъжни да даватъ най-голяма спешность на разпоредбите на съда.

Чл. 12. Осъденията на смърть разбойникъ се обесва на публично място въ центъра на околията.

Чл. 13. *) Осъждатъ се на повече отъ 5 години строгъ тъмниченъ затворъ, или на доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ, онези лица, които като узнаятъ положението и качествата на разбойниците, имъ ставатъ укриватели безъ да са били принудени за това съ насилие.

*) Чл. 13 отъ закона за изтребление на разбойничеството, доколкото се отнася за дела за грабежи се отменява съгласно § 3 отъ закона за допълнение на някой отъ наказанията и на съдопроизводството по делата за грабежи – обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ" брой 264 отъ 23 февруарий 1922 година.

Чл. 14. Всяко лице, което знае къде се намиратъ разбойниците и не донесе веднага на властьта, се наказва съ тъмниченъ затворъ до 1 година.

Чл. 15. Настоящиятъ законъ отменя всичките закони, които му противоречатъ.

Заб. Законът е и финансово подплатен. За бюджетната 1922/23 г. са гласувани 20 млн. лв. за преследване на разбойническите банди, които върлували в страната. По мнението на редица историци законът сравнително успешно се справя с ширещото се бандитство по онова време.

Закон за защита на държавата 1924 г., допълнен 1925, 1934, 1941 г. (от 4 януари 1924 г., допълнен на 16 март 1925 г.)

Законът за защита на държавата (ЗЗД) е приет на 20 декември 1924 г. и е променян през януари 1925 г. и в следващи години.

Цветко Бобошевски, м-р на правосъдието.

Члъ. 1. (изменение отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Забраняватъ се всѣкакви организации, групи или тѣхни подѣления, които проповѣдватъ или подбуждатъ било къмъ насилствено изменение на установения отъ Конституцията държавенъ и общественъ строй, било къмъ насилствено завземане на властьта, или които за постигане на сѫщитѣ цѣли искатъ да си служатъ съ престѫпление, въорѫжени акции, насилия или терористически действия.

Сѫщо се забраняватъ и ония организации или групи, които съ пари или други срѣдства подпомагатъ по-горепосоченитѣ организации или групи.

Члъ. 2. (изменение отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Който създава организации, групи или тѣхни подѣления, посочени въ члъ. 1 отъ тоя законъ, или става членъ на такива организации, групи или подѣления, се наказва: създателитѣ и организаторитѣ съ строгъ тъмниченъ затворъ, но не по-малко отъ 10 години и глоба отъ 50,000 до 500,000 лвъ., а членоветѣ – съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ 5 до 10 години и глоба отъ 50,000 до 200,000 лвъ.

Члъ. 3. (изменение отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Който набавя срѣдства, укрива, улеснява, поддържа или подпомага съ съвети или по другъ начинъ посоченитѣ въ члъ. 1 организации, групи, тѣхни подѣления или тѣхни членове, наказва се: съ строгъ тъмниченъ затворъ до 8 години и съ глоба отъ 30,000 до 150,000 лвъ.

Члъ. 4. Който приема, крие, превозва, събира или приготви орѫжие, уреди или избухвателни предмети и вещества, като знае или споредъ обстоятелствата трѣбва да предполага, че могатъ да послужатъ за деянията, посочени въ члъ. Члъ. 1, 8 и 13 на настоящия законъ, наказва се: съ строгъ тъмниченъ затворъ до 8 години и съ глоба отъ 30,000 до 300,000 лвъ.

Члъ. 5. (изменение отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Членоветѣ на организации, групи или тѣхни подѣления, за които е речь въ члъ. Члъ. 1 и 2 на тоя законъ, както и лица, които сѫ подпомагали такива организации или групи по начинъ, посоченъ въ члъ. Члъ. 3 и 4, се освобождаватъ отъ наказание, ако съобщятъ на властьта за тѣхното сѫществуване и за лицата, които влизатъ въ тѣхъ, преди тя сама да ги е открила.

Члъ. 6. (новъ: отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Който устно, писмено или чрѣзъ печатни произведения върши пропаганда или агитация за промяна на политическия или икономическия строй на държавата чрѣзъ престѫпление, насилие или терористически действия, се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ 5 години и глоба отъ 50,000 до 500,000 лвъ.

Члъ. 7. (новъ: отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Който устно, писмено или чрѣзъ печатни, художествени или други произведения подбужда къмъ вражда, ом-

раза или престѫпление спрямо отдѣлни класи или слоеве на населението или установенитѣ власти и съ това може да поставя въ опасность обществения и правовъ редъ въ страната, се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ 3 до 8 години и глоба отъ 50,000 до 300,000 лвъ.

Члъ. 8. (старъ члъ. 6 отъ 25 януарий 1924) който проповѣдва или организира бунтъ или подбужда къмъ такъвъ, въ войската, джандармѣрията, полицията или въ нѣкои тѣхни части, наказва се съ смъртъ или съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ 10 години и глоба отъ 50,000 до 500,000 лвъ. Ако последва бунтъ, участницитѣ въ бунта, ако не сѫ военнослужещи, се наказватъ: съ строгъ тъмниченъ затворъ до 10 години и глоба отъ 30,000 до 300,000 лвъ.

Члъ. 9. (старъ члъ. 7 отъ 25 януарий 1924) Който проповѣдва или организира неподчинение въ войската, джандармѣрията, полицията или въ нѣкои тѣхни части или подбужда къмъ неподчинение, наказва се: съ строгъ тъмниченъ затворъ до 10 години и глоба отъ 30,000 до 300,000 лвъ.

Члъ. 10. (новъ: отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Печатнитѣ и други произведения, за които е речь въ члъ. Члъ. 6 и 7 на тоя законъ, се изземватъ по заповѣдъ на прокурора. До издаването на такава заповѣдъ полицията може да вземе всички мѣрки, за да спре разпространението на казанитѣ произведения. Едновременно съ вземането на тѣзи мѣрки полицията съобщава на прокурора за това. Съ издаването на заповѣдьта за изземване прокуроръть повдига углавно преследване срещу отговорното лице.

Съ иззетитѣ предмети по-нататъкъ се постѫпва съгласно члъ. 37 отъ наказателния законъ.

Сѫщо се конфискуватъ и тайнитѣ печатници съ всички принадлежности, които служатъ за печатане на произведения, забранени по тоя законъ.

Собственицитѣ на явни печатници, които съзнателно сѫ допуснали печатането на произведения, забранени по члъ. 6 отъ тоя законъ, се наказватъ като съучастници. Ако ли сѫ допуснали това по непредпазливость, наказватъ се съ тъмниченъ затворъ и съ глоба отъ 10,000 до 100,000 лвъ.

Члъ. 11. (старъ члъ. 8 отъ 25 януарий 1924; Измъ. отъ 16 мартъ 1925, Допълненъ отъ 29 априлъ 1925) Който разруши военни материали или инсталации, желѣзопѫтни, пощенски или телеграфни и телефонни съоръжения, мостове или други пѫтни съоръжения, водни или други пѫтни съоръжения, минни съоръжения, водни или освѣтителни инсталации, държавни и обществени сгради, както и онзи, който унищожава и разграбва хранителни припаси, наказва се съ смъртъ или доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ и глоба отъ 200,000 до 500,000 лвъ.

Съ сѫщото наказание се наказва и онзи, който разруши или запали обитаема сграда или колиба, или изобщо помещение, което временно служи за жилище, съ цѣлъ да всѣе смутъ и тероръ.

Помагачитѣ въ извършване на престѫпления по тоя членъ се наказватъ, споредъ важностьта на тѣхната дейность за извършването имъ, съ смъртъ или строгъ тъмниченъ затворъ, не по-малко отъ 10 години и съ глоба отъ 200,000 до 500,000 лева.

Члъ. 12. (старъ члъ. 9 отъ 25 януарий 1924) Който въ време на обществено бедствие, метежъ или размирица използува създаденото положение въ вреда на обществената сигурность и спокойствие, съ цѣлъ да набави имотна облага за себе си или за другиго, наказва се: съ строгъ тъмниченъ затворъ до 15 години и глоба отъ 50,000 до 500,000 лвъ.

Члъ. 13. (новъ: отъ 16 март1925) Който напусне мѣстожителството си и влѣзе или се зачисли въ чета, съставена и въоръжена съ цѣлъ да върши престѫпления противъ държавата или обществената сигурность, държавнитѣ или частнитѣ имущества, учреждения или съоръжения, или противъ живота на длъжностни или частни лица, наказва се съ смъртъ.

Съ сѫщото наказание се наказватъ и лицата, които укриватъ, даватъ убежище или храна, или набавятъ други срѣдства на членоветѣ на подобни чети.

Тези лица се освобождаватъ отъ наказание, ако чрѣзъ своевременно съобщаване на властьта за мѣстопребиваването на четата или на отдѣлни нейни членове, спомогнатъ за тѣхното залавяне.

Имотитѣ на осѫденитѣ по този членъ лица служатъ за обезщетение на всички вреди и загуби, причинени отъ действията на четата или на онѣзи нейни членове.

Онзи членъ на четата, който се предаде на властьта преди да е извършено отъ него или отъ четата деяние, което по този законъ се наказва съ смъртъ, и посочи другаритѣ си и тѣхното мѣстонахождение, се освобождава отъ предвидената по-горе отговорность.

Членъ на чета, който се предаде на властьта, следъ като той или четата сѫ извършили престѫпно деяние, или спомогне за откриването и залавянето на другитѣ членове отъ четата, не може да бѫде наказанъ повече отъ 15 години строгъ тъмниченъ затворъ.

Члъ. 14. (старъ члъ. 10 отъ 25 януарий 1924; Измъ. Отъ 16 мартъ 1925) Който влиза въ връзка съ лице, група или сдружение, намиращи се въ чужбина, за подготвяне или извършване на едно отъ посоченитѣ въ члъ. Члъ. 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12 и 13 престѫпни деяния, както и онзи, който подпомага по какъвто и да е начинъ сдружение, група, лице или печатно издание въ чужбина, които работятъ противъ държавния строй или обществения и правовъ редъ въ страната, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ 5 години и глоба отъ 50,000 до 300,000 лвъ.

Члъ. 15. (старъ члъ. 12 отъ 25 януарий 1924; Измъ. отъ 16 мартъ 1925 гъ.) Забранява се внасянето на печатни, литографирани, ръкописни, художествени и други произведения, за които иде речь въ члъ. 6 и 7 отъ тоя законъ.

Такива произведения се задържатъ отъ пощенскитѣ власти или административнитѣ органи и се предаватъ на прокурора при областния сѫдъ, който издава заповѣдъ за тѣхното изземване. Съ тѣзи произведения по нататъкъ се постѫпва съгласно члъ. 37 отъ наказателния законъ.

Лицата, които внасятъ или разпространяватъ, или като получатъ такива произведения, не съобщятъ за това на властьта, се наказватъ съ строгъ тъмниченъ затворъ до 5 години и съ глоба отъ 5,000 до 50,000 лвъ.

Вносътъ на такива произведения се допуща само за научни цѣли, и то съ разрешение и съ посрѣдството на Министерството на народното просвещение.

Члъ. 16. (старъ члъ. 13 отъ 25 януарий 1924; Измъ. отъ 16 мартъ 1925 гъ; Допълненъ отъ 29 априлъ 1925) Ако организация или група, за която е речь въ члъ. 1 на тоя законъ, предприема метежи, бунтове, терористически действия, убийства или друго нѣкое общо-опасно престѫпление за постигане на посоченитѣ въ сѫщия членъ цѣли, виновнитѣ лица се наказватъ: подбудителитѣ, организаторитѣ, предводителитѣ и извършителитѣ съ смъртъ, а останалитѣ членове и помагачитѣ съ смъртъ или съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ 10 години и всички съ глоба отъ 200,000 до 500,000 лвъ.

Члъ. 17. (старъ члъ. 14 отъ 25 януарий 1924) Заедно съ главното наказание наложено по кой и да е членъ отъ настоящия законъ, виновницитѣ се лишаватъ отъ граждански и политически права по члъ. 30 отъ наказателния законъ за срокъ опредѣленъ отъ сѫда.

Предметитѣ, които сѫ служили или сѫ биле предназначени за извършване на едно отъ посоченитѣ по-горе престѫпления, се конфискуватъ.

За гражданскитѣ вреди и загуби заедно съ виновнитѣ отговарятъ солидарно и посоченитѣ въ настоящия законъ организации, къмъ които се числятъ виновнитѣ, съ всичкитѣ си имоти, макаръ и записани на чуждо име.

Члъ. 18. (новъ отъ 16 мартъ 1925) Онзи, който знае, че се приготовлѣва нѣкое друго отъ посоченитѣ въ тоя законъ, престѫпни действия и не съобщи за това на властьта, наказва се съ тъмниченъ затворъ.

(нова алъ. отъ 29 априлъ 1925) Онзи, който укрива или спомага да избѣгне лице, за което знае или по обстоятелствата трѣбва да предполага, че е извършило престѫпление по члъ. 11 или члъ. 13 отъ тоя законъ, се наказва съ наказанието отъ тоя законъ за укриването или подпомагането да избѣгне лице.

Ако укриването или подпомагането да избѣгне е извършено отъ възходящи, съпругъ, синъ или дъщеря, то наказанието е до 15 години строгъ тъмниченъ затворъ и глоба до 200,000 лева, онзи пъкъ, който укрива или спомогне да избѣгне лице, за което знае или по обстоятелствата трѣбва да предполага, че е извършило някое отъ предвиденитѣ въ тоя законъ престѫпни деяния съ изключение на деянието предвидено въ члъ. 13, се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ до 5 години и глоба отъ 20,000 до 100,000 лева. Тая наредба не се прилага спрямо низходящитѣ, възходящитѣ, съпрузитѣ, братята и сестритѣ на укриваното лице.

Члъ. 19. (новъ отъ 16 мартъ 1925) Който по предвидения въ члъ. 6 отъ тоя законъ начинъ проповѣдва, оправдава или възхвалѣва създаването на споменати въ члъ. 1 организации, групи или тѣхни подѣления, или пъкъ оправдава, одобрѣва или възхвалѣва извършването на всѣка отъ посоченитѣ въ члъ. 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 16 и 18 деяния, се наказва съ строгъ тъмниченъ затворъ отъ 3 до 10 години и съ глоба отъ 20,000 до 300,000 лвъ.

Члъ. 20. (старъ члъ. 15 отъ 25 януарий 1924; Измъ. отъ 16 мартъ 1925) Онзи, който се числи като членъ на забранени по този законъ организации, групи или тѣхни подѣления или имъ съдействува, както и онзи, който е привърженикъ на комунистически, анархистически или насилнически методи на обществено-политическа борба, не може да заема никаква държавна, окржжна или общинска служба, нито да бжде членъ на Народното събрание или на нѣкое самоуправително тѣло. Ако такова лице заема държавна, окржжна или общинска служба, то се уволнява: ако пъкъ е избрано за народенъ представитѣлъ, окржженъ или общински съветникъ или училищенъ настоятѣлъ, то губи мандата си. Решението за това се взема за народнитѣ представители отъ Парламента, а за окржжнитѣ и общински съветници и училищнитѣ настоятели – отъ окржжния сждъ.

Непосрѣдственията началникъ, който съзнателно назначава или задържа на служба такива лица, се наказва по члъ. 44 отъ наказателния законъ.

Члъ. 21. (старъ члъ. 16 отъ 25 януарий 1924) Следъ влизане въ сила на настоящия законъ, възъ основа на представени отъ Министерството на правосждието дании Върховниятъ касационенъ сждъ – углавно отдѣление – веднага обявява въ“ държавенъ вестникъ“ това и дава петдневенъ срокъ на заинтересованата страна да даде ако иска, писменно своитѣ обяснения, следъ което въ разпоредително заседание, въ седмодневенъ срокъ, постановява разтурването на посоченитѣ въ члъ. 1 отъ настоящия законъ новообразувания, или сжществуващи до сега организации, групи или тѣхни подѣления подъ каквото име и да се прикриватъ тѣ. Имотитѣ на разтуренитѣ организации и групи и на тѣхнитѣ финансови и стопански институти постжпватъ въ полза на държавата.

Всички сдѣлки, направени следъ 12 септемврий 1923 гъ., съ които такива организации, групи и подѣления отчуждаватъ имотитѣ си или пъкъ поемат задължения спрямо трети лица, се смѣтатъ безпричинни и сж нищожни по право, обаче на странитѣ на тия сдѣлки се дава право да доказватъ противното по общо основание.

Члъ. 22. (старъ члъ. 17 отъ 25 януарий 1924; Измъ. фтъ 16 мартъ 1925, Допълненъ отъ 29 априлъ 1925) Дѣлата по тоя законъ сж подсждни на окржжнитѣ сждилища и се разглеждатъ по спешность. Присждитѣ на тѣзи сждилища сж окончателни и подлежатъ на касационно обжалване. При обявено военно положение за дадено мѣсто веднага действуватъ военнополѣви сждилища, придадени къмъ съответнитѣ войскови части, които на самото мѣсто пристжпватъ къмъ сждене и наказване на виновницитѣ.

(нова алъ. фтъ 29 априлъ 1925) При разглеждане дѣлата на тоя законъ, се прилагатъ и правилата на члъ. 650, алъ. 2, 651, алъ. 2, 653, 654, 654а и 656 алъ. 2 на углавното сѫдопроизводство, а сѫщия законъ. Сѫщото важи и когато при обявено военно положение, дѣлата се гледатъ отъ военнитѣ следователи и военно-полѣвитѣ сѫдилища, като въ този случай правата на сѫдебнитѣ следователи се упражняватъ отъ военнитѣ следователи, тѣзи на прокурора – отъ военния прокуроръ, тѣзи на окрѫжнитѣ сѫдилища – отъ военно-полѣвитѣ сѫдилища и тѣзи на Върховния касационенъ сѫдъ – отъ Военно касационния сѫдъ.

Спрямо виновнитѣ по члъ. 13 отъ настоящия законъ прилага се Закона за изтрѣбление на разбойницитѣ.

Члъ. 23. (новъ отъ 29 априлъ 1925) Сѫдътъ, който прилага закона по сѫщество, по предложение на прокурора и съ мотивирано опредѣление, прогласява за обявенъ престѫпникъ всѣко лице, което до изтичането на 15 дни отъ публикуването въ" държавенъ вестникъ" и въ нѣкои мѣстни вестници, ако има такива, че се дири отъ властьта като подозрено въ престѫпление по настоящия законъ, не се яви и не се предаде и не подлежи на обжалване, но то може да бѫде изменено или отменено отъ сѫщия сѫдъ, ако изменилитѣ се обстоятелства наложатъ това.

Имената на обявенитѣ престѫпници, съ указание за тѣхната самоличность, се обнародватъ въ „държавенъ вестникъ". Всѣки гражданинъ може да залови обявенъ престѫпникъ и да го предаде на властьта. Всѣки гражданинъ при преследването и залавянето на такова лице има правото на полицейскитѣ органи.

Члъ. 24. (старъ члъ. 18 отъ 25 януарий 1924, Измъ. ка члъ. 23 отъ 16 мартъ 1925; Измъ. ка члъ. 24 отъ 29 априлъ 1925) Мѣрката за неотклонение за всички престѫпни деяния по тоя законъ е задържане подъ стража, съ изключение на случая въ члъ. 7, по отношение на който се прилагатъ наредбитѣ за углавно сѫдопроизводство.

Издаденъ въ София на 23 януарий 1924 година.

На първообразния съ собствената на Негово Величество рѫка написано:

„Борисъ III"

приподписалъ,

управлѣющъ Министерството на правосѫдието,

министъръ на общественитѣ сгради, пѫтищата и благоусгройството: Я. Д. Стоянчовъ

първообразния указъ е облѣченъ съ държавния печатъ и зарегистрованъ подъ № 960 на 24 януарий 1924 година.

Пазитѣлъ на държавния печатъ,

управлѣющъ Министерството на правосѫдието,

министъръ на общественитѣ сгради, пѫтищата и благоусгройството:

Я. Д. Стоянчовъ

на първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

„ одобрено Борисъ III“

Изменение първо отъ 16 мартъ 1925 гъ., Министъръ на правосъдието Цвъ. Бобошевски, зарегистриранъ подъ № 1362 отъ 14 мартъ 1925 гъ.; „Държавенъ вестникъ“ бръ. 240, Указъ № 5

Изменение второ 29 априлъ 1925 гъ., Министъръ на правосъдието Цвъ. Бобошевски, зарегистриранъ подъ № 1415 на 29 априлъ 1925 гъ. „Държавенъ вестникъ“ бръ. 21 Указъ № 7

Заб. На основание на ЗЗД се забранява съществуването на всички видове организации, групи, сдружения и други, които използват нелегални структури и революционни методи за постигане на своите цели. Единствено в член 20 от ЗЗД се споменават изрично *„комунистически, анархистически или насилнически методи на обществено-политическа борба“*, вероятно защото по този член се забранява заемането на държавна, окръжна или общинска служба, както и членство в Народното събрание или в *„някое самоуправително тяло“*.

ЗЗД е многократно допълван и променян. На 16 март 1925 г. 21 Обикновено народно събрание допълва ЗЗД чрез Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на държавата (ЗИДЗЗД). Увеличени са съществуващите по ЗЗД състави за много от провиненията. Прибавени са още 6 нови члена, а част от съществуващите са изменени. Увеличени са долната и горната граница на наказанието „лишаване от свобода“. Максималният размер на съдебната глоба се увеличава до 500 000 лв. Чл. 13, ал. 2 въвежда изискването за доносителство от страна на родините на извършителите на нарушение по смисъла на закона. Премахва се триинстанционната съдебна система и се заменя с двуинстанционна. Апелативното обжалване на присъдите отпада, като се запазва касационното.

След Деветнадесетомайския преврат от 1934 г. ЗЗД е допълнен за пореден път. През юли 1934 г. правителството на министър-председателя Кимон Георгиев приема Наредба-закон за изменение и допълнение на Закона за защита на държавата. С нея се намаляват възможностите за обжалване на произнесените присъди. Също с наредба-закон е приет наказателен Закон за защита безопасността на държавата (одобрен с указ № 13 от 1 септември 1934 г.).

Най-големи промени в ЗЗД са направени по време на Втората световна война. Целта е неутрализиране на комунистическите диверсии по време на войната. По предложение на първото правителство на професор Богдан Филов 25 Обикновено народно събрание на заседания от 3 до 6 септември 1941 г. приема нов ЗИДЗЗД. Допълват се 13 члена на ЗЗД и се прибавят 15 нови члена. Санкциите се увеличават, смъртното наказание заляга в почти всички текстове

на ЗЗД. *„Във военно време"* делата по ЗЗД са подсъдни на военно-полевите съдилища. Допуска се публично изпълнение на присъда.

На 21 юли 1943 г. е приет нов ЗИДЗЗД. Той съдържа 9 параграфа, уреждащи материалноправните и процесуалноправните норми на ЗЗД. Целта е осигуряване на съдебна защита на войската, полицията, жандармерията, военизирания персонал на железниците, пощите и телеграфите.

ЗАКОНЪ за защита на държавата

Утвърденъ съ Указъ № 2 отъ 23.01.1924 г., обн., ДВ, бр. 240 отъ 25.01.1924 г., изм. и доп., бр. 278 отъ 16.03.1925 г., бр. 21 (притурка) отъ 29.04.1925 г., попр., бр. 105 от 8.08.1925 г., изм. и доп., бр. 92 отъ 25.07.1934 г., бр. 202 отъ 12.0.1941 г., попр., бр. 203 отъ 13.09.1941 г., бр. 205 отъ 16.09.1941 г.)

ЗЗД и ЗИДЗЗД са отменени с Наредба-закон за отменяне на някои закони от първото правителство на ОФ (обнародвана в ДВ, бр. 227 от 16 октомври 1944 г.).

Заб. Законът за защита на държавата се разглежда от някои изследователи като извънреден закон, ограничаващ правата на гражданите и имащ за цел единствено преследване на комунисти. Всъщност повечето европейски и други демократични държави отдавна са въвели подобно законодателство, което има за цел запазването и ненарушимостта на обществения ред и сигурност според принципите на демокрацията. Забраняването на партии и организации, имащи за цел насилствена смяна на конституционния режим, е залегнало в законодателството на държавите – членки на Европейския съюз. Партиите трябва да имат демократична структура и да са отворени за членство към всички групи, като трябва да си поставят и демократично изпълними цели. В резултат от тези изисквания в Германия например са забранявани партиите наследници на националсоциалистическата и комунистическата през 1950-те години и е постигната една здрава и успешна политическа система, в която партиите, борещи се за власт, са изключително отговорни, демократични партии, а не терористични групировки. Подобно е законодателството и на съвременна България.